

MOJE 20. STOROČIE S AGNEŠOU KALINOVOU

1992

Prvé stretnutie s Agnešou Kalinovou bolo viac-menej náhodné – na filmovom festivale v Karlových Varoch celkom v začiatkoch deväťdesiatych rokov. Kamarátka, ktorá ma s ňou zoznámila, mi ju vopred vychválila: „Musíš ju spoznať, má takú krásnu slniečkovskú tvár.“ Agneša Kalinová o mne nič nevedela, no prijala ma milo, vrúcne. A tak, keď som v roku 1992 doputovala do Mníchova ako spolupracovníčka vtedajšieho Českého a slovenského vysielania Slobodnej Európy, mala som tam už svoju dobrú známu. Odvtedy uplynuli takmer dve desaťročia. Kontakt sme nestratili.

2010

Niekedy v roku 2010 autorka a divadelníčka Anka Grusková raz pri káve nadhodila, že by bolo skvelé urobiť knihu-rozhovor s Agnešou Kalinovou. Ani jedna z nás na to nemala v tom čase kapacitu, nápad spadol pod stôl, no po čase som si naň spomenula. Moje štúdium histórie priestoru, v ktorom som sa narodila a v ktorom žijem, malo a má veľké medzery a trhliny. Čím som staršia, tým viac ma láka ich vyplňať. A tak sa nápad urobiť tento rozhovor stretol okrem iného aj s mojou potrebou „zopakovať si“ to vraj krátke, ale o to úmornejšie 20. storočie.

Agneša Kalinová sa narodila v období prvej Československej republiky, jej rodičia si v sebe ešte niesli kus rakúsko-uhorskej monarchie. Detstvo a mladosť prežila v medzivojnovom období, v ktorom sa dostali k slovu kultúrne a politické avantgardy i fašizmus. Osud jej rodiny kruto poznačila druhá svetová vojna a holokaust. V druhej polovici štyridsiatych rokov patrila k tým, ktorým toto obdobie ponúklo nové možnosti. V päťdesiatych rokoch sa totalitný systém prejavil naplno a postihol mnohých z jej okolia. Agneša Kalinová sa ako

redaktorka v tom čase mienkotvorného týždenníka *Kultúrny život* podieľala na uvoľňovaní československej podoby totalitného systému. Po krátkej Pražskej jari však prišla tvrdá normalizácia a priniesla prenasledovanie – jej blízkych i jej samotnej, ktoré vyvrcholilo uväznením. Na konci sedemdesiatych rokov bola pre ňu situácia v Československu natoľko neúnosná, že sa s rodinou vysťahovala do Mnichova, kde v ďalších rokoch pracovala v Slobodnej Európe. Žije tam dodnes a na Slovensko chodíva rada a často.

Pri uvažovaní nad rozhovorom som si uvedomila, že by bolo naozaj škoda nevyužiť jej pamäť, otvorenosť a rozprávačské schopnosti. Moje priateľky a kolegyne v ASPEKTE privítali tento návrh s nadšením. Zostalo nám len dúfať, že Agneša Kalinová bude súhlasiť. Nechala si čas na rozmyslenie a potom mi poslala všetky možné materiály, výstrižky, články. Pripraviť

Jana Juráňová a Agneša Kalinová v Bratislave (leto 2011)

sa na rozprávanie o niekoľkých historických obdobiach bolo neľahké, ale veľmi zaujímavé. Vrátila som sa k diplomovej práci Marty Nízkej o Agneši Kalinovej ako novinárke, prečítala som si memoárové knihy Ladislava Kalinu, ktoré v deväťdesiatych rokoch vychádzali vo vydavateľstve Marenčin PT, mnohé ďalšie memoárové knihy pamätníčok a pamätníkov 20. storočia, ako aj záznam rozhovoru s Agnešou Kalinovou v Dokumentačnom stredisku holokaustu Nadácie Milana Šimečku. Napokon som sa vybrala do Mníchova.

V lete 2011 som s Agnešou Kalinovou v jej mníchovskom byte strávila dva razy niekoľko dní. Nahrali sme štyridsaťštyri hodín materiálu. Pri príprave na rozhovor, kladení otázok i hľadani metódy, ako pracovať s prepísaným textom tak, aby z neho nevyprchala jedinečnosť rozprávačky, mi veľmi pomohli práce feministických výskumníčok z oblasti teórie prípravy a spracovania orálnej histórie. Naše životy sa odohrávajú vo verejnom i súkromnom priestore, ktoré sa od seba nedajú oddeliť, a čím komplikovanejšie sa vzájomne prepájajú, tým celistvejší obraz sa vytvára. Tak je to aj v knihe *Mojich 7 životov*.

Definitívna podoba textu si vyžadovala približne trištvrté roka sústredenej a intenzívnej práce nás oboch, a potom aj redakcie ASPEKTU.

A tak som udelila sebe – a napokon komukoľvek, kto knihu otvorí – intenzívne a dúfam, že aj mimoriadne pútavé „opakovanie“ a doplnkové vzdelávanie z 20. storočia.

Jana Juráňová